ՔՍԱՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—1537—ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ—28—ՄԱՅԻՍ—Ն· Տ·—9—ՅՈՒՆԻՍ—1874

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ· Պոլսոյ համր 8 Մէճ·
» Գաւառաց » 10 Մէճ·
Վեցամսեայ Կ· Պոլսոյ » 4 Մէճ·
» Գաւառաց » 5 Մէճ·
Իւրաքանչիւր թերթի գին 60 փրր·
Յանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գացած լրագրաց ճանբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնին պէտք ուղղուի, Կ· Պոլիս, Ջինիլի խան, Մասիսի գրասենեակը։
Ցամբու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 28 ՄԱՅԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 4 յունիս.

Ազգային ժողովը 316ի դէմ 393 ձայնով ընտրական օրինաց երկրորդ ընթերցմանն անցնիլ որոշեց։

Աջակողմեան կեդրոնին ծրագիրն է եօթնամեայ իշխանութիւնը ամրապէս կազմաւորել, և միապետական ձևի վրայ որ և է վիճաբանութիւն ժողովէն դուրս ձգել մինչև եօթն տարի ։

Լոնտրա 5 յունիս.

Հնդկաստանի կառավարութիւնը 2 1/2 միլիոն լիրայի նոր փոխառութիւն մ'ալ ըրաւ ։

Փարիզ 5 յունիս.

Ձախ կեդրոնը յայտնեց թէ աջ կեդրոնին կողմէ որ և է առաջարկութիւն չընդունիր և չմիանար անոր հետ՝ մինչև որ յիշեալ կուսակցութիւնըն առանց պայմանի հանրապետութիւնը չընդունի ։

Ազգային ժողովոյ անդամ Պ· Մէլվիլ Պլօնքուր՝ Փարիզի հասարակութեան մասնակցած ըլլալուն պատճառաւ 'ի մահ դատապարտեցաւ, ինքը բացակայ (Գաղղիայէն փախած) ըլլալով ։

Փարիզ 5 յունիս.

Միսէ զօրապետը Գաղղիոյ արևելեան սահմանագլխին ամրութեանց վերաբերեալ ծրագիր մը ներկայացուց ազգային ժողովին։ Այս առթիւ Պ· Կամպէթթա ատենախօսութիւն մ'ըրաւ, որ ձախակողմեաններէն ծափահարեցաւ և դեսպանաց բեմերն ալ ստատկապէս յուզեց ։

Աջ կեդրոնն յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որոյ մէջ Պ· Տը Պըրօյլի աշխարհավարական ծրագիրը պնդել կը բանէ և եօթնամեայ իշխանութեան անփոփոխելիութիւնը կը հրատարակէ ։

Ընտրական օրէնքն 201ի դէմ 370 ձայնով ընդունուեցաւ ։

Էմս 6 յունիս.

Ռուսիոյ կայսրն այսօր Պ· Ֆէրտինան տը Լէսէբսն իւր ներկայութեան ընդունեց ։

Սանթանտէր 6 յունիս.

Քօնչա մարաջախտը Լօկրօնօ մըտաւ ։ Քաթալոնիայի բանակին օգնական զօրք պիտի ղրկուի ։

Փարիզ 6 յունիս.

Կը հաւաստեն թէ նոր հիմնուելիք Օսմ· Պանքան Գաղղիոյ Պանքային յար և նման պիտի ըլլայ ։

Աւսթրօ—Օթօման Պանքային և Օսմանեան կայսերական Պանքային միացումը կնքուեցաւ ։

Նոր Պանքան 14 ճիւղ պիտի ունենայ գաւառաց մէջ ։ Հաշուաքննին ատեան մը պիտի հաստատուի ։ Վերջապէս պայմանագրութիւնն Օսմ· պետութեան վարկն ամրապնդելու ծառայող խիստ օգտակար տնօրէնութիւններ կը պարունակէ ։

Փարիզ 6 յունիս.

Ձախ կեդրոնին ծրագիրը վերջնական կերպիւ հանրապետութեան հրատարակումը կամ ազգային ժողովոյ լուծումը կուզէ ։

Աջ ու ձախ կեդրոններուն համաձայնութեան յոյսը ոչնչացած է ։

Փարիզ 6 յունիս.

Օսմանեան փոխառութեան պայմանագիրն այս իրիկուն ստորագրեցաւ, և Վեհ· Սուլթանին կողմէ վաւերացուելուն կ'սպասուի ․ այն ժամանակ գործողութեան պարագաները պիտի հրատարակին։

Փարիզ 7 յունիս.

Օսմանեան փոխառութեան վրայ հետևեալ տեղեկութիւններն ստացանք ստորագրողաց մէկուն կողմէ։

Փարիզի մէջ փոխառութիւնը կընքողներն են Օսմ· կայսերական Պանքան, Քօնթօար Տ'էսքօնթի Պանքան, Փարիզի և Սարին նահանգաց (Պէլճիոյ և Հոլանտայի) Պանքան, Սօսիէթէ Ժէնէրալի Պանքան, և Պ.Պ. Ֆուլտ, Անվէրսցի Քահէն, Հիրշ, Քամօնտօ, Հէօշ, Լիւշէր է Սամ'և Հայեր սեղանաւորները։ Փոխառութեան իրական գումարն է 19 միլիոն անգղիական լիրա ։ Ստորագրողներն անմիջապէս վեց միլիոն լիրա կանխիկ պիտի տան տարին 12 0/0 տոկոսով ։ Այս կանխիկ վճարքը 10 միլիոնի պիտի վերածի եթէ Լոնտրայի, Վիէննայի, Պէրլինի և ուրիշ քաղաքաց Պանքաներն ալ վերոյիշեալ պայմանագիրներուն հետ միանան և փոխառութեան մասնակցին ։ Փոխառութեան բաժիններն Օսմ· կառավարութեան հաշուին պիտի հանուին 1 0/0 քօմիսիօնով ։ Բաժիններուն սկզբնական գինը հաւանականաբար 26 կամ 27 պիտի ըլլայ, և եթէ աւելի գին տրըուի, շահը Օսմ· կառավարութիւնն ու սեղանաւորները պիտի բաժնեն ։ Կ· Պոլսոյ Պանքաներն ալ այս գործողութեան մասնակցելու պիտի կոչուին ։

Կայսերական վաւերացումը մինչև ութ օր Փարիզ պիտի հասնի ։

Փարիզ 7 յունիս.

Երէկ իրիկուն Օսմ· կայսերական Պանքայի և Աւստրօ—Օթօման Պանքայի շատ բաժիններ գնուեցան ։

Լոնտրա 8 յունիս.

Օսմ·	Քօնս·	47 5/16
փոխ·	1865	—
»	1869	54 5 8
»	1871	64 1/4
»	1872	81 3/4
Անգղ·	Քօնս·	92 13/16

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Ատենայի նախկին կուսակալ Նէշատ փաշան Գասթամօնիի կուսակալ անուանեցաւ ․

Սֆաքիայի նախկին կառավարիչ Սավա փաշան Կիւլհանէի կայսերական ճեմարանին (Լիսէ) տնօրէն անուանեցաւ. փոխանակ Ֆօթիատէս պէյին, որ Սամոսի իշխան անուանեցաւ։

———

Երուսաղէմայ յունաց Բրօքօբիոս Պատրիարքին դէմ Պաղեստինի յունադաւան ժողովրդոց բողոքը կըշարունակէ ․

Բ· Դուռը յիշեալ ժողովրդոց վերջին աղերսագրին թարգմանութիւնը ղրկեց Ֆէնէրի Յունաց պատրիարքարանը, և Ս· Պատրիարքին ուշադրութիւնը հրաւիրեց ծանուցանելով թէ կայսերական կառավարութեան ուղղուած 47րդ աղերսագիրն է ․

———

Կենդանեաց համաճարակ հիւանդութիններուն առաջքն առնըլու միջոցներուն վրայ խորհելու համար Վիէննա գումարուած միջազգային ժողովն իր խորհրդակցութեանց եւ որոշմանց տեղեկագիրը Բ· Դրան հաղորդելով, Բարձր· Մեծ—Եպարքոսն յիշեալ տեղեկագրին թարգմանութիւնը գաւառական իշխանութեանց հաղորդեց, պատուէր գրելով որ անոր մէջ որոշուած կանոններուն գործադրութեանը հոգ տանին։

———

Կը լսենք թէ Գատըգիւղի բնակչաց նանրահաւատ մասը, որոցմէ շատերն ուրիշ տեղեր փախած են, այս գիշեր առանց ննջելու անցուցեր են՝ Պօխոր մարգարէին գուշակութեան ժամէ 'ի ժամ կատարմանը սպասելով, բայց բարեբաղդաբար քուներնին միայն վրայ տուեր են։

Սակայն աւելի ակարամիտներն յառաջիկայ գիշերուան համար ալ վախ ունենալով, դարձեալ քուներնին պիտի զոհեն ․

———

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՒ

27 մայիս·	երկուշաբթի իրիկուն	53.25
28 »	երեքշաբթի առաւօտ բացուեցաւ	52 32
	կէս օր	52 27

Կ· Պոլիս 27 մայիս,

Սօսիէթէ Ժէնէրալի բաժինք	Անգղ·լիր·		6 38
« Փոխանակութեան	»		4 32
Կ· Պոլսոյ Պանքային	»		4.27
Քրէտի Ժէնէրալ	»		9.25
Քրէտի Օսթրօ—Թիւրք			— —
Երկաթուղեաց հին		Ֆր·	114
« նոր			89
Փոխ· 1863		»	340
» 1865	»	»	341
» 1869	»	»	280
» 1872	»	»	83 50
Փոխ· 1873			—
Թրամուէյ	Օսմ· լիր		5.70

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
27 ՄԱՅԻՍ

Անգղ· [illegible]	ղուրուշ	110.30
[illegible] ոսկի	»	87 35
[illegible]	»	90 10
Գ[illegible]	»	51, 20
Հինգ ֆրանք	»	—
Հինդնօց	»	105 10
Պլինձ	»	124 20

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Շաբաթ աւուր թուով համառօտիւ ծանուցինք Ս· Պատրիարքին կայսերական պալատն երթալն և անկէ ալ հանդիսիւ Բ· Դուռն երթալը ․

Ահաւասիկ յիշեալ հանդիսին ամբողջ նկարագիրը ․

Շաբաթ առաւօտ ժամն 2ին Պատրիարքարան եկաւ արքունի պալատան երկրորդ արարողապետ Ֆէրուհ պէյ, երեք պալատական կառքերով, և տասնի չափ ձիերով։

Ս· Պատրիարքը Ֆէրուհ պէյին հետ առաջին կառքը նստաւ իր դէմն ունենալով Գաբու Քէհեասի էֆէնտին ․ կառքին առջևէն ձիաւոր ոստիկաններ, և ետևէն 10 ձիաւոր վարդապետք։ Երկրորդ կառքին մէջ նստան Գեր· Խորէն և Գեր· Մամբրէ եպիսկոպոսունք ․ Երրորդին մէջ ալ Երուսաղէմայ և Պոլսոյ Պատր· Գեր· փոխանորդները ․

Ուրիշ կառքերու մէջ ալ նստան Քաղ · ժողովոյ անդամ Մամիկոնեան և Խնդիրեան էֆէնտիները, Տնտեսական խորհրդոյ անդամ Քիւրքճիպաշեան Բարթող և Փափազեան Երևում էֆէնտիները և Ուսմական խորհրդոյ երկու անդամք ․

Իւրաքանչիւր կառքերուն առջևէն ու ետևէն կերթային ձիով Պատրիարքարանի Դիւանին անդամներն և ուրիշ պաշտօնեայք։

Այս հանդիսաւոր ուղեկցութեամբ ժամը 3ին Տոլմա Պաղճէի կայսերական պալատը հասան, և հոն կէս ժամու չափ հիւրընկալութեան սենեակները նստելէ ետև ․ Սրբազան Պատրիարքը Վեհ· Սուլթանին ներկայացաւ Գեր· Խորէն և Գեր· Մամբրէ եպիսկոպոսաց և Գաբու Քէհեասի էֆէնտիին հետ ․

Վեհ· Սուլթանն ոտքի վրայ կեցած ընդունեց զՍ· Պատրիարքը, եւ երբ Ն· Սրբազնութիւնն իւր պատրաստած Տաճկերէն ուղերձը կարդալ սկսաւ, Վեհ· Սուլթանը քանի մը քայլ յառաջ եկաւ և ուշադրութեամբ մտիկ ըրաւ ․

Ահաւասիկ ուղերձին պատճէնը ․

«Փատիշահըմ․

«Էճտատը մուազզամընըզտան Ֆաթիհ Սուլթան Մէհէմմէտ խան սանի հազրէթլէրինին եէտի Շահանէսի իլէ թէէսիս վէ իհեա պույրուլմուշ օլան Տէր Սաատէթ Էրմէնիան բաթըրիգլիկինին մինդայրի իմթիհդադ էօհտէի աճիզիէ թէվճիհ պույրուլմուշ օլմաընտան տօլայը արզը թէշէքք-

քիւր վէ ուպուտիյէթ գըմընտա հուզուրը Շահանէլէրինէ եւզ սիւրմէք չէրէֆինէ Նայիլ օլտուղըմտան, պու ազատ գապուլ իթմէզ գուլլէրինէ եէնի պաշտան հայաթ պախշ օլունմուշ տուր :

«Փատիշահըմ, պունճա եւզ սէնէլէրտէն պէրու Թախթը Ալիպախթը Օսմանիէ սայըյէ վէ Սալթանաթը սէնիյէլէրինին թէպայիէթի իլէ մուֆթէխիր վէ մուպահիհ պուլունմուշ օլան Երմէնի միլլէթի գուլլէրի, սատագաթը գատիմէլէրինի աչէտէվէմ իճրա վէ իպրազ իտէճէքլէրինի վէ էլթաֆ վէ ինայաթը ճէլիլէի Շահանէլէրինէ հէր ան ու տագիգատա միւհթաճ պուլունտուգլարընը պու կիւն տախի վաքէաթյը աճիզանէմիզէ հուզուրը Շահանէնիզէ արզ ու պէյան իտէրլէր : Երմէնիան միլլէթի գուլլէրինին սաատէթը հալէ մազհարիյէթլէրի անճագ սայէի թէպաափէրվէրիլէրինտէ օլմուշ վէ օլաճագընտան՝ Թէշէքքիւր վէ մահմէտէթլէրինի լիսանը գասիրի աճզարընտէմիզ արզ ու պէյան իթմէկէ լիւզէթը քեաֆիյէ պուլունամամըշ տըր։

«Հէյման Ճէնապը Հագգ վէլինիյմէթ ըլ միննէթիմիզ փատիշահը Թէպաափէրվէր վէ Շէհինշահը Ատալէթքիւսթէր Էֆէնտիմիզ Հազրէթլէրինի քեաֆֆէյի էգտարը քէմալէտէն մասուն վէ սէրիր արայը չէվքէթլէրէ տայիմ վէ էպէտմուտտէն պույուրսուն ամին :»

Վեհ. Սուլթանն հետեւեալ պատասխանը տուաւ .

ՄԻԼԼԷԹԻՆԻԶԻՆ ՆԱՄԸՆԱ ՕԼԱՆ ՏՈՒԱ ՎԷ ԹԷՇԷՔՔԻՒՐԻՆԻՆԻԶԻ ՄԱ ՄԷՄՆՈՒՆԻՑԷ ԳԱՊՈՒԼ ԻԹՏԻՄ. ԹԱՐԱՖԸ ՓԱՏԻՇԱՀԱՆԷՄՏԷՆ ԷԼԹԱՖ ՎԷ ԻՆԱՅԷԹԻ ՆԱՅԻԼ ՕԼՏՈՒՂՈՒՆՈՒԶԸ ՋԻՔՐ ԻԹՄԷՆԻԶՏԷՆ ՄԱՀՁՈՒԶ ՕԼՏՈՒՄ, ԼՈՒԹՖ ՎԷ ԻՆԱՅԷԹԻՄԻ ԻՖԱ ԻՏԷՃԷԿԻՄԻ ՊԷՅԱՆ ԻՏԷՐԻՄ.

Այս ազնիւ խօսքերուն 'ի պատասխան՝ Ս. Պատրիարքն հետեւեալ բարեմաղթութիւնն ըրաւ .

«Ճէնապը Բարպիւլ ալէմին Շէվքէթլու, Գուտրէթլու, Քէրամէթլի Մէրհամէթլու, Ազամէթլու փատիշահը Ալէմբէնա վէլինիյմէթի ըլ միննէթիմիզ Էֆէնտիմիզ Հազրէթլէրինէ ուզուն էմուրլէր իհսան իյլէսին։»

Այս բարեմաղթութենէն ետեւ՝ Ս. Պատրիարքը դուրս ելնելով ուրիշ սենեակ մը տարուեցաւ, և հոն դարձեալ կէս ժամու չափ նստելով և սուրճ խմելով տեսակցեցաւ վեհ. Սուլթանին Ա. Սենեկապետին հետ, որ ուրիշ պատուասիրական խօսքերու հետ ըսաւ նաև թէ «Ցերութիւնը գոհութեամբ իմացաւ ձեր ընդհանուր միաձայնութեամբ ընտրուիլը, որ ձեր ծայրագոյն արժանաւորութեան յայտնի ապացոյց մ'է»․ և կարողութիւն ու յաջողութիւն մաղթեց իրեն :

Ժամ 4ին կայսերական պալատէն ճանբայ ելնելով, Ղալաթիայէն անցած ժամանակ, Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ կղերական դասն և վարժարանին աշակերտները ձեռքերնին դափնւոյ ոստեր բռնած և յատկապէս պատրաստուած երգ մ'երգելով դիմաւորեցին Ն. Սրբազնութիւնը ; Միանգամայն Հայոց և Յունաց եկեղեցիներուն զանգակները կը հնչէին 'ի պատիւ Ն. Սրբազնութեան ;

Պահճէ գաբու հասած ժամանակ, հոն ալ ուրիշ երկու պալատական կառք, Բ. Դռնէն յուղարկուած զարդարուն ձիեր, բազմաթիւ զաւաններ ու Նուիրակներ կ'սպասէին :

Ազգին կողմէն ալ երկու եպիսկոպոսունք, այն է Ադրիանուպօլսոյ առաջնորդ Գեր. Տ. Գրիգորիս Ս. Արք եպիսկոպոսն և Տէվլէթեան Գեր. Յարութիւն եպիսկոպոսը և քանի չափ վարդապետք և քահանայք կ'սպասէին, որք այն սպասող կառքերն ու ձիերը նստած՝ Ս. Պատրիարքին հետ Բ. Դուռը գնացին։

Փողոցներուն մէջ, Պահճէ գաբուէն մինչև Բ. Դուռը Հայ, ժողովրդեան խուռն բազմութիւն ինչպէս նաև բազմաթիւ օտարազգիք հանդիսատես կեցած էին :

Ս. Պատրիարքը նախ Մեծ—Եպարքոսին սենեակը գնաց եպիսկոպոսաց հետ, բայց ուղեկից վարդապետներն ալ (խօսքերնիս Երուսաղէմայ Գեր. փոխանորդ վարդապետին համար չէ) անոնց ետեւէն ներս մտնելով, ընդունելութեան վայելչութիւնը պահ մը շփոթեցաւ *;

Հոն Ս. Պատրիարքը Բարձր. Մեծ Եպարքոսին հետ արժանեաց պաշտօնական տեսակցութիւնն ընելէ, և իրեն ու հետը գտնուողներուն սուրճ ու օշարակ մատուցուելէ ետև, դուրս ելաւ և արտաքին գործոց Նախարարին և Պետական խորհրդոյ և Արդարութեան Բարձր. ատենի Նախագահներուն այցելութեան գնաց, և անոնցմէ ալ արժանաւոր պատուով մեծարուելէ վերջը, նորէն կառքը նստաւ արարողապետ պէյին հետ և նոյն հանդիսաւոր ուղեկցութեամբ ճանբայ ելաւ դէպ 'ի Պատրիարքարան :

Սուլթան Մահմուտի Դամբարանին առջեւէն անցած ժամանակ, Ս. Պատրիարքը՝ կառքը կեցընելով վար իջաւ, և դամբարանին առջև երթալով՝ քանի մը վայրկենի չափ աղօթեց հանգուցեալ հայասէր ինքնակալին յիշատակին համար :

Յետոյ նորէն կառքը նստելով, երբոր Գատրկայ Լիմանի հրապարակը հասաւ, Մայր եկեղեցւոյ դպիրք և մանկունք զինքը դիմաւորեցին և քաղցրաձայն երգերով ուղեկից եղան մինչև Պատրիարքարան ,

Հոն Ս. Պատրիարքը կառքէն իջաւ, և շուրջառ հագնելով Մայր եկեղեցին մտաւ որ պարագային յարմար կերպիւ լուսազարդեալ էր : Ուղեկից եկեղեցականք ալ նոյնպէս զգեստաւորեալք Սրբազնութեան հետ բեմն ելան։ Ս. Պատրիարքը քանի մը վայրկեան առանձինն աղօթելէ ետև, դարձաւ դէպ 'ի ժողովուրդը, և ինքնակալութեան արարողապետ Պէյին և Բ. Դրան Նուիրակներուն, տաճկերէն լեզուաւ սրտագին բարեմաղթութիւններ ըրաւ նախ վեհ. Սուլթանին կենացն ու բարօրութեանը և Օսմանեան պետութեան մշտնջենաւոր հաստատութեանը համար. երկրորդ տէրութեան Նախարարաց համար. երրորդ Օսմանեան բոլոր հպատակաց, և չորրորդ Հայոց ազգին անդորրութեան ու բարօրութեան համար . և ժողովուրդը միաձայն «ամէն» գոչելով ընդունեց Ս. Պատրիարքին ըրած բոլոր բարեմաղթութիւնները։

Յետոյ Ս. Պատրիարքը ժողովուրդն արձակելով եկեղեցականաց առաջնորդութեամբ Պատրիարքարան ելաւ արարողապետ պէյին հետ, և մեծ դահլիճը նստելով, որ վայելչապէս նորոգուած ու զարդարուած է, բոլոր եկեղեցականաց շնորհաւորութիւնն ընդունեց։

Այսպէս շքեղ կերպիւ կատարուեցաւ Ս. Պատրիարքին արքունի պալատն և Բ. Դուռն երթալուն հանդէսը։ Ցերութեան կողմէ պատիւներն ամէն ժամանակէ աւելի էին այս անգամ. բայց միւս կողմանէ բարձրաստիճան և ականաւոր ազգայինք չըկային ուղեկից, ինչպէս ուրիշ Պատրիարքաց օրով տեսնուած էր. չենք գիտեր թէ՝ արդեօք հրաւէր եղած չէ՞ր անոնց, կամ եղած էր ու արդեօ՞ք մ'ունեցած էին։

Կը մաղթենք որ Ներսէս Սրբազանի Պատրիարքութիւնն՝ այս փառաւոր և համակրալից սկզբնաւորութեան պէս փառաւոր և համակրալից ալ շարունակութիւն մ'ունենայ՝ օգտակար գործերով բեղմնաւորեալ, և ազգն ալ երկար տարիներ զինքը վայելելով՝ Պատրիարքական փոփոխութեան հոգերէն, կնճիռներէն և յուզմունքներէն ազատ մնայ :

* Արքունի պալատին մէջ ալ Ս. Պատրիարքին և եպիսկոպոսաց հետ վեր ելնելու փորձ ընողներ եղեր են թէ՛ վարդապետներէն և թէ՛ աշխարհականներէն, բայց արարողապետն և սենեկապանք արգիլեր են :

Սահմանադրութեան տարեդարձն այս տարի ալ առջի տարիներուն պէս Հիւնքեար իսկելէսի զբօսավայրը կատարուեցաւ կիրակի օրը։

Առաւօտուն Գեր. Մամբրէ եպիսկոպոս Պատարագ մատոյց և քարոզ խօսեցաւ Պէյքօզի եկեղեցին. յետոյ քանի մը հազարի չափ ժողովուրդ Հիւնքեար իսկելէսի զբօսավայրը գնացին և մինչև իրիկուն ժամանակ անցուցին :

Լաւծնուս նայելով այս տարի անցեալ տարիներէն նուազ բազմութիւն գնացեր է, և հացկերոյթ ալ չէ եղեր։

. . . Խմբագիր.

Կը խնդրենք որ հետեւեալ նամակը պատուական թերթերնուդ յառաջորդ թուոյն մէջ ազդասիրաբար հըրատարակելու բարեհաճիք։

Օրագրոյ չորբաթ աւուր 1246 թիւ թերթին մէջ Ղալաթիոյ Թաղ. խորհրդոյն նկատմամբ դիտողութիւն մը կարդացինք, որ Թաղեցւոցս ըրած սահմանադրական արդար պահանջման չարժանւիլը՝ փափազեան էֆէնտիի դէմ յաղթանակ մը տարած ըլլալու վրէժխնդրութիւն կը համարի։

Մենք բնաւ անձնականի դէմ խօսք կամ կիրք չունիմք . կը յարգեմք փափազեան էֆէնտին և կը գովեմք իւր անդուլ աշխատութիւնները . բայց սակայն Ղալաթիոյ Թաղեցւոցս ազատ ՔՈՒԷՈՎՆ սահմանած պաշտօնին սահմանադրական շրջանը եռամսեակ անցած ըլլալուն համար է գլխաւորապէս մեր դանդատը, և խնդիրնիս ալ ուրիշ բան չէ՝ եթէ ոչ Սահմանադրութեան հիմնական տրամադրութեանց գործադրութիւնը։ Ղալաթիոյ Թաղ. խորհուրդ ըսուած մարմինն երկու անձ է, և Թաղ. խորհրդարանի ներքին դիւանը պաշտօններն ալ երկու անձինք միայն բռնանձնած են հակառակ Սահմ. 52րդ յօդուածոյն. մենք ո՛ր ժամանակ որ աւելի մի ունեցած եմք, բողոքելէ չեմք դադրած, և չպիտի դադրինք։ Իսկ փափազեան էֆէնտին ալ՝ ո՛ր ժամանակ որ այս խնդիրը յուզուի, այն ատեն կ'սկսի ըսել թէ, [illegible]. և այս խօսքն ալ անմիջապէս Թաղիս մէջ կը ծանուցուի . ըսել կուզեմք թէ՝ այդ «օրինաւորութեան հնազանդելու և ամենայն սիրով պատրաստ եմ հրաժարելու» խօսքերը խիստ շա՛տ անգամ լսած ըլլալով, Թաղիս ժողովուրդը հիմա բնաւ կարեւորութիւն չտար այդ պատիր խօսքին :

Գամք Ղալաթիոյ հայ ժողովրդեան քանակութեանը :

Օրագիր կըսէ թէ, «ունի՞ Ղալաթիա առ նուազն ընտրողական իրաւունք ունեցող 45 անհատ, որ Թաղ. խորհրդոյ եռամսեակ՝ այն է 15 թըւոյն դիմէ եռամսեակ ժողովուրդ ունեցած ըլլայ»։ Այո՛, Ղալաթիոյ Թաղը այսօր 65էն աւելի ընտրող ժողովուրդ ունի, և անոնց մէջ այնպիսիներ կը գտնուին, որոնք նախորդ քուէարկութեան ատեն 15—16 տարեկան էին, և այն ժամանակէն՝ իվեր 12 տարի է որ քուէարկութիւն եղած չունի . անոնք այժմ քանի՞ տարեկան եղած կըլլան, և իրաւունք չունի՞ն իրենց ընտրողական իրաւունքը վայելելու : Արդ, այժմ մեզ համար ուրիշ բան չմնար՝ այլ միայն Ազգ. վարչութեան վերջնական որոշմանը սպասել, այն է Ղալաթիոյ Թաղ. խորհրդոյն սահմանադրապէս վերընտրութիւնը :

27 մայիս 1874 [illegible]
Ղալաթիա

ՓՆՋԻԿ

Ազգային պատմութեան յետին ժամանակաց 'ի Բ[illegible] : (*)

Գ.

Ինչ որ նախընթաց գլխոյ վերջին պարբերութիւնքն կը պարունակեն՝ ա՛յն ժամանակամիջոցի անցքերն էին, երբ մէկ կողմէն Խրիմու հայերն նոր տիրապետողաց խժդժութենէն սասանած՝ գնացել էին ի Լեհաստան, և այն տեղ հանդիպել էին Նիկոլի չարեաց, և այն տեղէն՝ վերստին ցրուելով՝ քանի հայ գերդաստանք արդէն եկել բնակել էին յԱստրախան, որպէս և բազումք գնացել էին ի Կոստանդնուպօլիս : Միւս կողմէն Յակոբ կաթողիկոսն՝ իւր ի Կոստանդնուպօլիս առաջին ձանապարհորդութենէն դարձել էր ի Սուրբ Էջմիածին, և Եղիազար Անթապցին՝ որ պաշտպանութեամբ Քէօբրիւլիւօղլու Եպարքոսին՝ յաւուրս ինքնակալութեան Սուլթան Դ. Մէհէմմէտի կաշխատէր առաջ վասն Պատրիարքութեանց Կոստանդնուպօլսոյ և Երուսաղէմի, յաջողել էր լինել առանձին կաթողիկոս Երուսաղէմի իսկ Հայաստան՝ թէ ի՞նչ դրութեան մէջ էր՝ յայտնի չէ, որովհետև Առաքել վարդապետն արդէն տասն ամօք յառաջ աւարտել էր իւր ողբաշարժ պատմագրութիւնն, և միայն Էջմիածինն կայր Արարատեան աշխարհի աւերակաց մէջ, և մէկ քանի վանօրայք ի կողմանս ամրոյն Վանեաց, և մեր հայրենիքն խաղաղ ամայացեալ էր ձեւալի կոչուած եկուզակաց արշաւաններէն և անդադար ասպատակութիւններէն : Նոյն ընջանէն յետ եւ՝ Պարսից բաժնի Հայաստանի մէջ հայերն ճրագով պիտի որոնվէին՝ որ գտնվէին սարերի և ձորերի մէջ ապաստանեալ։ Միայն Վրաստան կային Հայք՝ բազմութեամբ, բայց Վրաց՝ յունական ոգւով անընդհատ հալածանաց մէջ : Ի Կոստանդնուպօլիս և Օսմանեան բաժնի Հայաստանի մէջ՝ յունաց և հռոմէական խարդաւանաց երկիւղի մէջ : Հեռաւոր աշխարհաց մէջ անհամիւ ցրուած. Տաւրիկ, Հոլանդա, Մարսիլիա, Ամիկուրնա, Մաճառաց երկիրն, Գերմանիոյ քաղաքներն, Եգիպտոս, և այլ կողմերն՝ Ջինայ և հզեաց Ովկիանոսի անափի, անայցել, անմխիթար, ուստի տարին մէկ երկու գերդաստան եթէ կուգային յԱստրախան, տասնաւորք և հարիւրաւորք կ'դիմէին ի Կոստանդնուպօլիս.

Խուգահանի Հայերու վաճառականութեամբ երթևեկին ունեցաւ այն օգուտն, որ երբ քանի մի գերդաստանք ժողովեցան Աստրախանայ մէջ, տեսանելով՝ որ ո՛րքան կաթողիկոսաց թիւն կաւելնայ աթոռոյ վերայ, Էջմիածնի, Գանձասարայ, Աղթամարոյ, Սսոյ և Երուսաղէմի, ա՛յնքան հոգևոր հովուութեան ձիգն խորասոյզ կը լինի անտէրութեան անդունդքն, բաղեան աշխարհի անծանօթ անկիւններէն աղքատութեամբ չարչարուած քահանայք որոնել և քաղցր ու ծարաւով տանջուած մաշուած կրօնաւորներ խնդրել վերջապէս գտան մէկ խատակրօն մաքրակենցաղ և սրբասէր Սարգիս անուն մատաղահասակ վարդապետ, և իրենց հետ բերին յԱստրախան, ուր ո՛րքան հայերն իրենց վաճառաշահի պատճառաւ էին արդէնա-

(*) Սկսեալ ի Մասիս թիւ 1518 , 1519, 1520 , 1522 և 1523 :

բար և օգտակար, ա՛յնքան անգութ ուստացի և օտարացի վաճառականաց նախանձու և յուզարանաց նետից նշաւակ։ Բայց ո՞ւր և ե՞րբ է եղել, որ Հայոց ազգի ցրենց անդաստանին մէջ որոմն չը սերմանուէր, և բուրաստանի մէջ՝ վարդից և ծաղկանց հետ՝ փուշեր չըլինէին ցանած։ Երանելի այն ժամանակն էին Հայերն, երբ օտարներէն կըճնշուէին, խակոյն կը միաւորուէին. և երբ կը տեսնէին թէ այր թշնամի արար զայն, իւրեանց միաբանութեան մէջ կորոնէին և կը գտնէին հնարն, և վնասն կը մերժէին։ Վէրքն այն ժամանակն կը լինէին անբուժելի, երբ իւրեանց նետերն խոցէին, և երբ գլխեանս հարկանէին։

Ռուսաստան չունէր տակաւին այն բարոյական յառաջադիմութիւնն՝ որ Հայ օտարականների վերայ կարողանային նայիլ անաչառ. մինչ թագաւորութիւնն կ՚հրաւիրէր զՀայս՝ որպէս ազգ շահաբեր, Ռուսաց ամբոխութիւնն կ՚կանգնէր նոցա դէմ զանազան թումբեր։

Հայք դեռ ևս չունէին իրաւունք եկեղեցի ունենալ այլ որովհետև միաբան էին, և քաջ հովուի արժանացան, իւրեանց համար ծածուկ՝ առաջ գետնափոր՝ յետոյ փայտակերտ աղօթարան մի հնարեցին, արտաքոյ քաղաքի՝ հարաւարևելեան արուարձանների կողմն Կրիվուշայ կոչեցեալ գետակի միւս երեսն, յառաջագոյն փոքրիկ արծաթագին Հանդստարան մի առանալով, և սկսան պանդխտութեան մէջ հայրենիք ունենալ, և իւրեանց անձնագիր Սարգիս վարդապետի քաղցր գաւազանի ներքոյ անակնկալ երջանկութեան երես տեսանել։ Բայց տեսնենք թէ այս ամենայն ի՞նչ պարագաներով է յառաջացել և ի՞նչպէս կատարելագործուել։

Վերոգրեալ հանգամանքներէն ամենայն ոք ունի իրաւունք կարծել՝ թէ այս խակ էր Հայոց ազգի յԱստրախան բնակութեան սկիզբն, և թէ միայն այսքան էին Հայազգեաց կրած դժուարութիւնք, և թէ Սարգիս վարդապետն եկաւ, ժողովրդեան կաթն ու կարագն կերաւ, և սկսաւ բուրդն վայելել. Բայց ո՛չ։ Այն մարդիկն՝ որ ցարդ տեսանք, նորեկ Հայերն էին, որ Պարսից Ցէրութենէն, Սպահան քաղաքէն նոր սկսան երթևեկ առնել. որք՝ ա՛յն Հայերիցն էին, որ առաջին Շահ—Աբասն 1606 թուին տարել էր Հայաստանէն, և այժմ երկրորդ Շահ—Աբասի ժամանակն սկսաւ վաճառականութեամբ գալ։

Ի Ղազան և յԱստրախան՝ որ Թաթարաց հզօր և անկախ թագաւորութիւններ էին, և առաջինն կոչուէր Ոսկի բանակ, իսկ երկրորդն Ղփչաղ, կային այնպիսի Հայեր, որ դեռ ևս Ռուբինեանց թագաւորութեան ժամանակին էին այն կողմերն գաղթել, թողել էին կամաւ կամ ակամայ Հայոց լեզուն, և խպչաղ Թաթարի լեզուաւ կը վարուէին, Թաթարի լեզուաւ Սաղմոս, Ժամագիրք և Աւետարան էին հնարել։ Ահա՛ այս Հայերն՝ հին Աստրախանայ մէջ ունէին անյայտ բնակութիւն՝ տակաւին 1520 ամէն յառաջ, ինչպէս քանի մի հին գերեզմանաքարեր կ՚վկայէին։ Այս էր մեր ազգի Գ. Սարգիս Կաթողիկոսի հայրապետութեան, և Տաճկաց Բ Սուլէյման արքայի թագաւորութեան առաջին տարին, յորում ժամանակի Ռուսաց թագաւորն էր Վասիլ Գ. Իվան Վասիլէվիչ Ղրօզնիի հայրն։ Սոքա քանի տունք այս հին Աստրախան քաղաքի մէջ կ՚բնակէին, մնալով առանց հովուի, առանց օգնութեան. գիտէին որ Հայ են, բայց ոչ իւրեանց ազգային լեզուն էին պահել և ոչ ծէսերը, և կրօնական չունէին և ո՛չ գաղնաքեայ անգամ կրթութիւն։

Արդ՝ երբ 1552 թուին Ղազանի առման ժամանակին վերոյիշեալ հինգ վեց գերդաստանքն փախստական եկան, հին Աստրախանայ մէջ բնակված գտան Աղամջանենց, որոց Թաթարներն անուն էին դրել՝ Փոխբաշան, Սերգէևենց՝ որ Թաթարներէն կոչուել էին Ղապանաման, Երևակենց՝ ըստ Թաթարաց Փէռէյի (Վիրէև), Էգիկեանենց, Թէլէթենց, և այլ քանի մի անեբ, որ ա՛յսպէս ա՛յնպէս եղան գոմէ տասն տուն։

Երբ 1554 թուին Ռուսք եկին և հին Աստրախանն գրաւեցին, և զինի քանի ամաց՝ քաղաքի տեղը փոխեցին, և շինեցին Նոր Աստրախանն, ինչպէս վերն ևս յիշուած է, այս տասն տուն Հայերն նոր 'ի Նորոյ տնանկացան, և իւրեանց հետ տարան Նորաշէն քաղաքն աղքատութիւն։ Բայց և այնպէս քաղաքական նորանոր փոփոխութիւնքն չթողին սոցա անդորր, որ յաջողէին առևտուր աներով գտնել իւրեանց բարօրութիւնն. Սուլթան Սուլէյմանն՝ որ Մահմէտական կրօնի և ազգաց պաշտպանն էր, կամեցաւ այն Թաթարաց կորուսեալ թագաւորութիւններն Ռուսաց ձեռքէն առնուլ և տալ վերստին կրօնակից Թաթարաց. Բայց առաւել ինքն այն ժամանակն պատերազմեալ կայր Պարսից Շահ—Թահմազ արքայի դէմ մեծ մեծ պատերազմներով, հազիւ կարաց 1564 ամին զօրք ուղարկել ընդդէմ ակրապետողաց Նոր Աստրախանայ։ Թէպէտ տաճիկք ընկնելով Մաճարաց անանցանելի անապատներն՝ քաղցիւ, ծարաւով և ցրտով պաշարված յաղթուեցան, բայց Հայերն մեծամեծ նեղութեանց մէջ ընկան։ Տաճկաց արշաւանէն փոքր ինչ առաջ՝ Իվան Վասիլէվիչ Ղրօզնիի բարկութեան ներքոյ մնալով՝ Ղազանայ հայերն կրեցին սաստիկ կոտորած. Այս կոտորածէն դարձեալ չորս գերդաստանք մազապուր փախստեամբ եկան ընդ դետոյն Վօլգայ և ապաստանեցան յԱստրախան։ Իսկ 1564 ամէն յետ՝ յորժամ Տաճիկք հեռացան, քառասուն տարի հայերն վայելեցին անդորրութիւն։ Բայց ի՞նչ էր սոցա անդորրութիւնն։ Տասնեհինգ գերդաստանք հայոց, Ռուսաց՝ թէ և սակաւաւորս՝ և Թաթարաց և Խալմուխաց մէջ, յիրաւի թէպէտ իւրեանց ճոխանալոյ օգտին, որովհետև Ռուսական տարրն դեռ աւելի զօրացած չէր, պիտոյացուցին այս քառասուն տարին, բայց չունենալով աղօթարան և ո՛չ հովիւ, մեռանողք թաղուեցան առանց քահանայի և առանց յետին թօշակի, ծնեալք մնացին առանց մկրտութեան և առանց միւռոնի դրոշմի, ամուսնութիւնք կատարուեցան միայն ծնողաց օրհնութեամբ։ Եթէ երբեք կը պատահէր գալ այն կողմերն ժողովարար կըրօնաւորի կամ գերեալ քահանայի 'ի խնդիր կորուսած գերւոյ, քանի՛ամեայ ամուսնացելոց վերայ կը կատարուէր պսակի խորհուրդն. քանի՛ամեայ պատանեաց և պատանեկուհեաց կ՚շնորհուէր մկրտութեան ջուրն. քանի՛ամեայ ննջեցելոց գերեզմանաց վերայ կըկարդացուէր թաղման կարգն. քանի՛ամեայ առանց խոստովանութեան և առանց մարմնոյ և արեան հաղորդութեան մնացած հայ ժողովրդեան կը մատակարարուէր այն երկնաւոր մանանայն, և նոցա ականջաց մէջ կը հնչէր. քանի՛ամեայ լռութեամբ գրկուելէն յետ՝ Քրիստոնէական կրօնի, Աստուածպաշտութեան ծէսերի և հրեշտակաց բարեբանութեան հաւասարապատիւ հայերէն ժամերգութեան ձայնն։ Բայց թուով սակաւ լինելով, և աղքատութեան շղթաներից նոր ազատուած, չէին յաջողեր սեպհական քահանայ ստանալ։

Դեռ ևս իմ ժամանակներն կային Հին Հանգստարան, (այժմ Կատարինեայ) կոչեցեալ գերեզմանատանն, ուր կայր վերոյիշեալ փայտաշէն աղօթարանն, նըշմարանք հին գերեզմանաց քահանայից և վարդապետաց, որք եկել էին յայցելութիւն ժողովրդեան, և այն տեղ կնքել էին կեանքերն, որոց վրայ բազմաշխատ Սարգիս վարդապետն իւր ձեռամբ դըրել էր մահարձանի քարեր, և նոցա վերայ փորագրել էր նոցա անունն և մահուան թուականն։ Բայց 'ի պատճառս զանազան նորոգութեան քարերն տեղերէն շարժելով անհետ կորեան։ Ինքն ևս բազմարդիւն Սարգիս վարդապետն հասանելով 'ի խորին ծերութիւն, ըստ աւանդութեանց 'ի հարիւր քսան և հինգ ամեայ տիօ, Ջանք կանէր այդպիսի թափառական քահանայից կամ կրօնաւորաց ընդերկար հիւրընկալութիւն ցուցանել, որ գուցէ յաւուր միում հարկաւոր լինին իւր թաղմանն սպասաւորել։ Եւ երախտագէտ ժողովուրդք՝ երբ Սարգիս վարդապետն այս ժամանակաւոր կենցաղէս վերափոխել է, նորա գերեզմանի վրայ փայտաշէն մատուռ մի էին շինել, որ յետ ժամանակաց 'ի պատճառս հնութեան նորոգվեցաւ, և նորա տեղ կանգնեցաւ քարակերտ մատուռն որ եղաւ ժամատուն և ուխտատեղի *։

Աստրախանայ ծերունեաց մէջ երկար ժամանակ կըյածէին զանազան աւանդութիւնք Սարգիս վարդապետի վարուց և գործոց համար, եւ հնաւուրց ժամկոչ Սարգիսն, որոյ պապն եւ հայրն եղել էին ժամհար այն առաջին գետնափոր աղօթարանին, մինչդեռ այն աղօթարանն ունեցել է փոխանակ զանգակաց՝ միայն մի տախտակէ կոչնակ, բազում ինչ կ՚պատմէր, և կասէր՝ թէ լսել եմ՝ որ Սարգիս վարդապետն նախ եկել է այն կողմն 1647 թուականին Հայ վաճառական Թուաքալեանի հետ, որպէս նորա սպասաւորաց մին աշխարհական զգեստով, 'ի խնդիր իւր գերի ընկած հօրեղբօր որդւոյն, իւր համանուն Սարգսին, որ 1632 թուին Ռուսաց կրօնն ընդունելով և կրկին մկրտվելով կոչուել է Կիրիլ. և երբ Թուաքալեանն սկսել է իւր տուր և առի պատճառաւ դէպ 'ի Միջերկրեայս Ռուսաստանի ճանապարհորդել, Սարգիս վարդապետն զինի տասներեք ամ այն կողմերն դեգերելոյն քահանայագործութեամբ, հրաման ստանալով իւր վանաց հօրէն՝ լի սրբամութեամբ բանադրավել է յետ դառնալ իւր վանքն. բայց դեռ ճանապարհ չըլկած, 1660 թուին հանդիպել է նորեկ Իսպահանցի խօճա Զաքարիայ Սարհադեանին, որ բերել էր Վանահօր երկրորդ հրամաննըն, որ Սարգիս վարդապետն նորա հետ անշուշտ վերադառնայ, և նա յուսալով որ այս Սարհադեանի օգնութեամբ կըյաջողէ իւր եղբօրն ևս տանիլ 'ի Սպահան, մնացել է. բայց այն միջոցն՝ Ռուսացած Սարգիս Կիրիլլն արդէն մեռած է եղել։

Այն խօճա Զաքարիա Սարհադեանն էր պատգամաւոր և նուիրաբեր եկած Սպահանէն (Նոր Ջուղայէն), որ 'ի դիմաց Հայոց ընկերութեան եկել էր խնամել Ռուսաստանի վաճառականութեան օրինաւորութիւնն, թէ որդեօք ձեռնտու կը լինի՞ ընկերութեանն՝ դէպ այս կողմերն ևս տարածել իւր վաճառաշահն, և բերել էր Ռուսաց արքայի Ալեքսէի Միխայլովիչին ընծայ՝ մի արքունական գահաւորակ՝ ոսկւով և արծաթով պատած, անդամանդ և յակինթ գոհարներով ընդելուզած, և մարգարիտներով յեռած, (որում Ռուսաստան գին էին հատել 22590 ռուբլի) և այլ պատարագներ նորա հետ կցորդ։ Թագաւորն հաճութեամբ ընդունել էր այս նուէրքն, և դեսպանական առանի մէջ յորժամ խօճա Զաքարիա առաջարկել էր ընկերութեան իղձն, մեծամեծքն հաւանել էին, և խնդրել էին Հնդկաստանէն վաճառաբերել պատուական ակունք, թութակ թռչունք, և հըրաւիրել էին՝ որ Պարսկաստանէն 'ի Ռուսաստան գան ոսկեգործ, արծաթագործ և ակնագործ և այլ արհեստաւոր հայազգիք։

Ինչ ժամանակ խօճայ Զաքարիա Սարհադեանն կամեցել է յուղի անկանիլ, Սարգիսն վարդապետն՝ թէպէտ խնայելով այն անտէր անհովիւ թափառացեալ ժողովրդեան՝ կամեցել է նոցա մէջ մնալ, բայց խօճա Զաքարիա՝ վանահօր հրամանն և իւր խակ ուխտն յիշեցուցանելով՝ յորդորել է, եւ չէ ներել մնալ. Սարգիս վարդապետն ևս՝ կասկածելով՝ որ չըլինի թէ աշխարհասիրութեան մի կամ կարգաւորութեան և ապստամբութեան տեսիլ ընդունի իւր առ անխոնջ ժողովուրդն պահած սէրն, յանձնել է զանհովիւ փոքրիկ հօտն 'ի խնամս Աստուծոյ, անձնատուր է եղել կամաց խօճայ Զաքարիայի, որ էր յայնժամ պատիկէր վանահօր, եւ նա առել է և տարել իւր հետ։

Այնուհետև վեց տարի ևս անցել է, որ 1666 ամին եկել են Բ Շահ—Աբասի թղթաբերքն, վերն յիշած Ստեփան Ռոմոդամեանն և Գրիգոր Ցուսիկեան (Ցուսիկեան, Կուսիկեան), Նոր Ջուղայեցւոց Հայազգի ընկերութեան գործակալներն, որ Ռուսաստանի հետ առևտրական դաշնադրութիւն արարին։

Հետևեալ Բ———լ

---

* Ըստ պատմելոյ ժամկոչ Սարգսի, Տիրացու Ծատուրի և ինձիկ գուլի հնաւուրց ծերունեաց, նորա մահարձանի վերայի թուականներն սխալ են։

ԻԼԱՆ

Զըրալը Սարը օթ թահթասը ատէտ 6000 պէհէրի 100 փարա։ Դըղադըլըք ատէտ 2000 պէհէրի 80 փարա։

Սարը խըլմէտ ապասը արշընի 3425 պէհէր արշընը 9 ղրուշ 30 փարա։

Էվ չուխասը արշըն 2550 պէհէր արշընը 10 ղրուշ։

Թիմուրտէն մա՛մուլ կէմ ատէտ 3500 պէհէրի 18 ղրուշ։

Սիեահ Ֆրանսըզ վիտէլա սախթիեանը ատէտ 150 պէհէրի 90 ղրուշ։

Ասաքիրի Շահանէ Էլպիսէ վէ Սարաճխանէ վէ Գալէվիրէ անպարլարընա լուզումի օլուպ մինագասայէ գօնըլան պալտօ մուհարրէր ալթը գալէմ էշեա ֆիաթըլմուրագգամէլէրի վէճհ իլէ թալիպլէրի էօհտէլէրինտէ օլուպ, Սարը օթ թահթասըյըլա Դըղադըլըղըն իշպու հազիրանըն բուժմինին պիրինճի ճիւմա էրթէսի վէ ապա իլէ չանտաղըն իւչիւնճի փազար իրթէսի վէ կէմ իլէ սախթիեանըն չէհրը մէյգիւր տէօրտիւնճիւ սալը կիւնիւ գարարը գաթիլէրի վէրիլէճէքյինտէն, իթա իթմէյէ թալիպ օլանլարըն զիքր օլունան կիւնլէրտէ Տարի Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

27 մայիս 1874 Պապը Սէրասքէրի

Ղալաթա Սէրայը հիւմայունինտէ վագը համամ քիրայը վէրիլմէք իւզըրէ միւզայէտէյէ գօնըլարագ պիր սէնէլիյի 50350 ղրուշա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, իշպու հազիրանըն բուժմինին ինչիւնճիւ փազար էրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիիսի վէրիլէճէքյինտէն, իսթիճարինէ թալիպ օլանլարըն նէվմի մէզգիւրտէ Տարի Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

27 մայիս 1874 Պապը Սէրասքէրի

Ասաքիրի Շահանէ Գալէվիրէլանէ վէ Սէրաճխանէ անպարլարընա լուզումի օլուպ միւզայէտէ օլունաճագ օլան 70,000 դըյէ նէրլի խմուլի թօգմագըլըղ քէօսէլէնին պէհէր դըյէսի 25 ղրուշա օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, իշպու մայիսը բուժմինին օթուզունճու փէնճշէմպիհ կիւնիւ գարարը գաթիիսի վէրիլէճէքյինտէն, իթա իթմէյէ թալիպ օլանլարըն նէվմի մէզգիւրտէ Տարի Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

23 մայիս 1874 Պապը Սէրասքէրի

Ասաքիրի Շահանէ Էլպիսէ անպարընա միւզայէտէ օլունաճագ օլան 30,000 չիֆթ փամուք չօրապըն պէհէր չիֆթի 100 փարայա օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, իշպու մայիսը բուժմինին եիրմի տօգուզունճու չէհարշէմպիհ կիւնիւ գարարը գաթիիսի վէրիլէճէքյինտէն, պունտան աշաղա ֆիյաթլէ իթասընա թալիպ օլանլարըն նէվմի մէզգիւրտէ Տարի Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

23 մայիս 1874 Պապը Սէրասքէրի

Թօբհանէի ամիրէ իչիւն Ֆուա Մէնասէ Բուլղանիյասընըն իթասընը տէր էօհտէ իթմիշ օլտըղը 1570 թօփ սարկըլըք վէ 2113 թօփ մուհաֆազալըք քեաղըտլէրի իթա խուէմէտիքլէրի ճիհէթլէ տիկէրլէրինտէն միւզայէտա օլունաճաղընտան վէ զիքր օլունան սարկըլըք քեաղըտըն պէհէր քըյէսի 11 վէ մուհաֆազալըգ քեաղըտըն պէհէր քըյէսի 10 ղրուշա օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, իշպու մայիսըն բուժմինին 30 ըննճի բէնշէմպիհ կիւնի գարարը գաթիիսի վիրիլէճէքյինտէն, տահա աշաղը ֆիյաթլէ իթասընա թալիպ օլանլարըն նէվմի մէզգիւրտէ Տարի Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

22 մայիս 1874 Պապը Սէրասքէրի

Այս լրագիրը շաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են Կ. Պոլիս Զինիլի խան վերի յարկը թիւ 15 Մասիսի խմբագրատունը։

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց անձանկները ։

ԻԶՄԻՐ. Սեթեփան աղա Տէտէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խոսրով էֆ. Եսկիճեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Սեթեփան աղա Թանկէրեան.
ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Յովակիմ աղա Ուզունարդեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր աղաէկիմեան
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան.
ՄՈՒՇ. Մկրտիչ աղա Փօթիկեան.
ԵԱՇ. Մ. աղա Խաչիկեան.
ՖՈՔՇԱՆ Մկրտիչ աղա Աչճեան.
ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մարգարեան.
ԵՐԶՆԿԱՑ. Թադէոս աղա Բաղրատունի։
ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ. Կարապետ աղա Վարդանեան

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ուզողներն այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ

ՓԻԼԻԻԼ ՏԸՀՕ

PILULES DE DEHAUT

Այն անձինք՝ որք Տօքթոր Տըհօի մաքրողական հատաղեղները կը ճանչեն, պէտք ունեցած ատեննին գործածելու չեն վարանիր ։ Վասն զի ոչ անախորժ համ ունի, ոչ ալ կը յոգնեցնէ ուրիշ մաքրողական դեղերու պէս, ընդհակառակն՝ այս հատադեղն ա՛յն ժամանակ միայն լաւ ազդեցութիւն կընէ երբոր սննդարար կերակրոց եւ զօրացուցիչ ըմպելեաց ՝ այն է գինիի, խահուէի թէյի հետ առնուի։ Ամեն մարդ իրեն յարմար դատած ժամն ու ճաշը կրնայ ընտրել ինքզինք այս դեղով մաքրելու համար։ Մաքրութեան յոգնութիւնը բոլորովին ոչնչանալէ եւեւ՝ ուզողը կրնայ վերստին սկսիլ որչափ անգամ եւ պէտք ըլլայ ։

Այս հատադեղը կը ծախուի 2 1/ եւ 5 ֆրանքնոց տուփերով փարիզ Տօքթօր Տըհօի տունը եւ Կ. Պոլիս Տէլլա—Սուտայի՝ Վէյիցի, Զօպանօղլուի եւ Ծաննիի դեղատուները ։

Ամեն մէկ տուփի հետ պէտք պահանջել նաեւ 72 երեսէ բաղկացեալ փոքրիկ գիրք մըր ամեն լեզուով հրահանգներ կը պարունակէ ։

Ասոնց հետ կրնայ ուզուիլ նաեւ Տօքթօր Տըհօի 400 երեսէ բաղկացեալ առձեռագրքոյկը ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ. ՊՈԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1874 ՄԱՅԻՍ 1 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ 'Ի ՆՈՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ Թիւ — Եւրոպական եզերք

10 30 4 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա Պէյքօզ, Բաչապ. Սթէն. Բ. եւ Ա. Հիսար. (Բացի ուրբաթէ)։
11 15 32 Եէնիմահալլէէն Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկեն Բ Հիսար Պէպէք.
12 15 34 Եէնիմահալլէէն Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա. Եէնիքէօյ. Սթէն. Գօյաճըք. Բ. Հիսար. Պէպէք. Արնաւ.
1 28 Բ. եւ Ա. Գավաքէն Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապիա, Եէնիք. Էմիրկ. Հիսար Պէպէք, Օրթաք.
2 19 Եէնիմահալլէէն Մէզար. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք Գօյաճ. Բ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւ. Օրթաք. Պէշիկ.
2 45 17 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա. Եէնիքէօյ. Էմիրկ. Բ. Հիսար, Պէպէք. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ։
3 45 32 Եէնիմահալլէէն Մէզար. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Սթէնեա, Էմիրկեն, Գօյաճ. Բ. Հիսար Պէպէք, Արնաւ. Օրթաք. (Ուրբաթ օրերը Գուզկ. հանդիպելով ։)
5 34 Մէզարպուրնուէն Պէօյիւք. Թարապ, Պէյքօզ, Եէնիք. Էմիրկեն, Բ. Հիսար. Պէպէք Արնաւ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ.
6 30 2 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտ. Թարապ. Պէյքօզ, Եէնիք. Գանլըճա, Գօյաճըքէօյ Բ. Հիսար, Գանտիլլի Արնաւ. Պէյլէրպէյ, Օրթաքէօյ Գուզկունճուք, Պէշիկթաշ, Իւսկիւտար։
8 45 19 Եէնիմահալէէն Մէզարպուրնու, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Պէյքօզ Ենիքէօյ, Գօյաճ, Բ. Հիսար, Պէպէք Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ, Գապաթաշ։
10 22 Մէզարպուրնուէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա, Եէնիքէօյ Էմիրկ. Բ. Հիսար, Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ. Օրթաք. Պէշիկթաշ.

Մայրաքաղաք գալու

11 30 1 Արնաւուտք. Գուրուչ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։
12 3 Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ, Գապաթաշ ։ (Ուրբաթ օրերը ժամը 12 1/4ին)։
12 30 31 Արնաւուտքէօյ. Գուրու. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ. Գապաթաշ։ (Բացի ուրբաթէ)
1 22 Արնաւուտքէօյ Գուրուչ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ. Գապաթաշ ։
1 40 1 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ.
2 10 3 Արնաւուտ. Գուրուչէշմէ. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ։
2 40 22 Արնաւ. Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ.
4 30 23 Արնաւ. Գուրուչ, Օրթաքէօյ, Գուզկ. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ. (Բացի ուրբաթէ) ։
7 4 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ, Գապաթաշ։

Ասիական եզերք

11 45 23 Պէյքօզ, Բաչապ, Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկելք, Պէյլէր, Գուզկունճ։
11 45 2 Վանիքէօյէն Չէնկել, Պէյլէրպ, Գուզկունճք, Գապաթ։
12 30 25 Պէօյիւքտէրէէն Թարապ. Պէյքօզ. Բաչապ. Գանլըճա, Ա. Հիսար Գանտիլլի, Վանիք. Չէնկել. Պէյլէր. Գուզկ.
1 45 20 Պէյքօզ, Բաչապ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիքէօյ Չէնկելքէօյ. Պէյլէրպէյ, Գուզկունճուք, Իւսկիւտար։
3 45 23 Պէյքօզ, Բաչապ. Րիֆաթփաշա մահ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկելքէօյ Պէյլէրպէյ։ (Ուրբաթ օրերը ժամը 5ին)։
8 45 1 Պէօյիւքտ. Պէյքօզ, Բաչապ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկել. Պէյլէրպէյ, Գուզկ. Իւսկիւտար։ (Ուրբաթ օրերը Րիֆաթ փաշա մահ.)։

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Եւրոպական եզերք

1 2 Գապաթաշ, Իւսկիւտար, Պէշիկթաշ, Գուզկունճուք, Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Արնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար, Գօյաճըք. Գանլըճա, Բաչապահ. Պէյքօզ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Եէնիմահալլէ։
1 30 32 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Արնաւ. Պէպէք, Բ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Եէնիմահալլէ։
3 34 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ Գուրուչ. Արնաւուտք. Պէպէք. Բ. Հիսար, Էմիրկեն, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ Մէզարպ.
4 30 19 Պէշիկթշ, Օրթաք. Արնաւ. Պէպէք. Բ. Հիսար, Գօյաճ. Եէնիքէօյ, Պէյքօզ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպուրնու, Եէնիմահալլէ։
5 30 4 Գապաթաշ, Իւսկիւտար, Պէշիկթաշ Գուզկունճուք, Օրթաք. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Պէպէք, Արնաւ.
6 30 1 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Արնաւ. Գանտ. Բ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտէրէ.
8 22 Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Արնաւուտքէօյ Բ. Հիսար, Էմիրկեն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպ։
8 30 4 Ա. եւ Բ. Հիսար Էմիրկէն Եէնիքէօյ Պէյքօզ Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ Եէնիմահալլէ (Բացի ուրբաթէ).
9 15 25 Պէյլէրպէյ, Չէնկ. Վանիք. Բ. Հիսար, Գօյաճ. Եէնիք. Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Եէնիմահալլէ.
10 28 Պէպէք. Բ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապիա, Պէօյիւք. Մէզար. Բ. եւ Ա. Գավաք։
10 30 34 Պէշիկթաշ, Գուրուչ. Արնաւ. Բ. Հիսար, Գօյաճ. Եէնիքէօյ. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ.
10 50 32 Օրթաք. Պէպէք, Բ. Հիսար, Էմիրկ. Սթէն. Եէնիք. Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպ.
11 15 19 Պէպէք. Բ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիքէօյ. Թարապիա Պէօյիւքտէրէ. Մէզարպուրնու. Եէնիմահալլէ.

Մայրաքաղաք գալու

12 45 1 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Արնաւուտքէօյ։
1 15 6 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Արնաւ.
2 15 22 Արնաւուտքէօյ.
9 15 20 Գապաթ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ.
10 3 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. (Անկից ուղ ակի կամուրջ։)
11 31 Գապաթ. Պէշիքթ. Օրթաքէօյ, Գուրուչ. Արնաւուտք. (բացի ուրբաթէ) ։
11 20 1 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ, Արնաւուտք.
11 40 22 Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ, Արնաւուտք։
12 2 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ Արնաւուտք ։

Ասիական եզերք

2 15 23 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաչա. Պէյքօզ։ (ուրբաթ օրերը Րիֆաթ փաշա մահալլէսի հանդիպելով Պէօյիւքտ. պիտի երթայ)
3 30 25 Պէշիքթաշ, Գուզկ. Պէյլէր, Չէնկ. Վանիք. Արնաւ. (Ուրբաթ օրերը Արնաւ. չհանդիպելով Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաչապ. եւ Պէյքօզ պիտի հանդիպի)
10 17 Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկել. Վանի. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաչա. Պէյքօզ Թարապ. Պէօյիւքտ.
10 30 23 Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Րիֆաթ փաշա մահ. Բաչապ. Պէյքօզ. (բացի ուրբաթէ)
11 20 Գուզկ. Պէյլէրպէյի, Չէնկելք. Վանիք. Ա. Հիսար Գանլըճա, Բաչապ. Պէյքօզ. (ուրբաթ օրերը Գանտ. ալ)։
11 40 3 Գապաթ. Գուզկ. Պէյլէրպէյ, Չէնկել. Վանի։

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE INSURANC COMPANY ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԸՐՔԸՆԹԱՅԼ Լոնտրայի և Էտէնպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն — Անգ. Լր.		NORTHERN ASSURANCE COMPANY ՆՈՐԹՀԸՐՆ Լոնտրայի և Էպէրտինի ապահովութեան ընկերութիւն — Անգ. Լր.	
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	2,000,000	Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	2,000,000
Վճարեալ դրամագլուխ	250,000	Վճարեալ դրամագլուխ	100,000
Պահեստի դրամ հրդե- հի ճիւղին գոյացեալ	596,000—846,000	Պահեստի դրամ հրդե- հի ճիւղին գոյացեալ	230,000—330,000
1872ին հրդեհի զուտ հասոյթը	794,000	Զուտ հասոյթ 1872ի	270,000

Ստորագրեալք՝ իրենց բազմաթիւ յաճախորդաց և այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն որ իրենք վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուին, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանեն ։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանում մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովը՝ ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծադումար ապահովութիւն բռնողներու ինքզինք ներկայացնել ։

Գրեթէ ամեն կարգի վաճառատուր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ ինչպէս Բերայի Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները գիւղերը և գաւառները ։

Գիներուն և աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել Միացեալ ընկերութեանցս գրասենեակը Ղալաթիոյ Բէրքէնտպէ բազարի մօտ Կլավանի խան թիւ 5 ։

Լիագօր գործակատարք
Վ. Ռ. ՍՈՒԱՆ   ԱՏՐԻԱՆ Մ. ԲԻԻՆ

LLOYD SUISSE
ԼՈՅՏ ՍԻՒԻՍ

Ապահովութեան ընկերութիւն ցամաքի ծովու և գետի վրայ տարած փոխադրելու վտանգաց դէմ.

Ի ՎԻՆԹԷՐԹԻՒՐ

Կապահովէ վաճառք, դրամ եւ այլն, ծովու եւ գետի վրայ Եւրոպական Հելլենական եւ Օսմանեան շոգենաւներով եւ առագաստանաւերով եւ ցամաքի վրայ ալ երկաթուղիներով փոխադրելու վտանգաց դէմ, ինչպէս նաեւ բոլթայով ամեն կողմ ղրկուած լեցուն նամակներ եւ ծրարներ ։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեան համար պէտք է դիմել առ

Ընդհանուր Գործակալ — Գործակալ
ՀԷՐՄԱՆ ՀԷԼՊԻՆԿ — ԱՂԷՔՍԱՆԴՐ ԲԷՔՄԷԶ
Ի Ղալաթիա — Պահճէ գաբու

ԼԱ ԺԻՐՕՆՏ

ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ, ԿԱՐԿՈՒՏԻ ԵՒ ԱՆԱՍՆՈՑ ԿՈՏՈՐԱԾԻ ԴԷՄ

Կապահովէ, տուներ, կարասիներ, վաճառատուններ, վաճառքներ եւայլն եւայլն, մինչեւ անգամ փայտէ շէնքեր հրդեհի դէմ, եւ անասնոց կոտորածի դէմ, չափաւոր գնով եւ շահաւէտ պայմաններով թէ՛ Կ. Պոլսոյ եւ թէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ Վնաս մը պատահած ժամանակ, ստորագրեալն անմիջապէս կը կատարէ ճշդիւ եւ ուղղութեամբ բոլոր յանձն առած պայմանները ։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեան համար պէտք է դիմել առ

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ համար
ԱՂԷՔՍԱՆԴՐ ԲԷՔՄԷԶ Ի ՊԱՀՃԷ ԳԱՊՈՒ